

LBRIS

We know
books

© Editura EIKON

București, Str. Smochinului nr. 8, sector 1,
cod poștal 014606, România

Difuzare / distribuție carte: tel/fax: 021 348 14 74
mobil: 0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: tel: 021 348 14 74
mobil: 0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național
al Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCISIS)

Descrierea CIP este disponibilă la Biblioteca Națională a României

ISBN: 978-606-49-0150-7

Tehnoredactor: Mihăiță Stroe

Editor: Valentin Ajder

VASILE ANDRU

Mireasa vine cu seara

E I K O N

București, 2019

urnit din casă. Și acum, îl vezi, tace ca mută, nu poți schimba o vorbă cu el. Măi, și am trăit o viață întreagă cu dânsul, și l-am crezut un om cu minte!

Încă un camion se apropie duruind: e încărcat cu vergi lungi de fier, care mătură pământul. Ele stârnesc un infern de praf. Cal, căruță, oameni sunt înghițiți pentru un timp în vârtej. Din norul de praf care se rărește, se aude glasul femeii din căruță:

— Și mă tem să nu pătesc ca ieri. Când am ajuns la cimitir, ieri, el s-a trântit acolo, la pământ, printre morminte răvășite, și a rămas ca înlemnit două ceasuri. Puteai să-l strigi pe nume, el nu te auzea. Și-a ascuns capul între mâini și a plâns; nu l-am putut opri. Și ca o proastă am început să bocesc și eu, am bocit acolo ca doi nesăbuiți, și ne-a prins noaptea, și am spus că lăsăm pe mâine. Hai, îndeamnă calul la mers, și mână mai iute. Suntem amândoi niște bătrâni smintiți. De vreo trei zile pățim tot așa...

Calul pornește iar, cu pasul lui mărunț. A trăit mult cu acești oameni și-i înțelege, știe dinainte tot ce vor. Femeia strigă la el; dar el nu se grăbește, nu ia în serios enervarea ei, își cunoaște stăpânii; și văzând mersul lor ai fi zis că erau toți trei hotărâți să nu mai ajungă niciodată la cimitir. Femeia vorbește în continuare; calul pășește rar, mișcând mereu capul ca într-o lungă încuviințare.

Cuprins

Ziua judecății

Întoarceri vinovate	7
Călător spre Nord.....	19
Nu sunt pregătită pentru despărțire.....	27
Ce poate spune o femeie	40
H... de la hârtie.....	48
Trofeul.....	57
Urmărire ciudată	65
Fostul braconier	72

Recreații de institut

Dimineață cu o studentă.....	83
Spațiul meu	95
Mâini subțiri	109

Iubiri dificile

Mireasa vine cu seara.....	121
Edelweiss	128
Răpire de pe rug	137
Bătrânii	144

Întoarceri vinovate

— Nimic mai simplu, mă asigură bătrânul. Fără îndoială că știu unde e strada Izvor, am același drum și te voi însoți, ce să mai pierdem timp cu explicatul. Nu-i departe. Orașul e mic, ai observat. La numărul 43 ai zis? Sigur, la domnul Achim, cum să nu știu. Mă cunosc bine cu el; suntem, s-ar zice, și un pic prieteni. Aici ești prieten cu tot orașul. Mai ales noi,ăștia bătrânii, care ne pregătim de ducă... Văd că te încrunți, te supără că vorbesc mult? Adică ești un om tăcut, sau vrei acum să taci. Te înțeleg perfect, nici n-ai ce discuta cu mine, un ins pe care-l vezi pentru prima dată. Dar n-ai de ce să te ascunzi în fața mea. Dacă ai întrebat de numărul 43, am înțeles îndată că vrei să spui de casa domnișoarei Magda. Ești un prieten al ei, nu-i așa? Și vii pentru fată. Imediat mi-am dat seama că vii pentru fată. Nu te sfii, în mine poți avea încredere. Știu, tu ai întrebat de casa tatălui ei, de casa domnului Achim, dar sunt sigur că nu te interesează domnul Achim, adică ce ai avea cu bătrânul, tu, un tinerel, ce poți să ai cu bătrânul? Sunt sigur că nici nu-l cunoști, o cunoști numai pe fată. Nici nu știi numele mic al bătrânului. S-au ți l-a spus fata?

Mă opresc un moment și trec sacoșa în mână cealaltă. De ce voi fi luat cu mine acest bagaj inutil de călătorie? Trebuia să scap de el. Mă uit în sus,

caut cu ochii vreo tablă din acelea ce indică numele străzii. Zăresc una și citesc: *Str. Ivireanu*.

— Uite, continuă el, nu mai avem mult. Acum suntem pe strada Ivireanu. O luăm la dreapta, așa, pe aici; îndată ajungem. Eu locuiesc nu departe de domnul Achim, merg cu dumneata până acolo, te duc până la poartă dacă vrei; ai să vezi o casă mare, și grădină, și un cireș la intrare. Casă bătrânească. Și ți-a plăcut fata, nu? Ai fost îndrăgostit, nu? Îndrăgostit cumsecade, și ea la fel. Ați făcut și nebunii, eh, la tinerețe se întâmplă. Sau vrei să spui că aia n-a fost nebunie? În ziua când v-ați furișat ca să nu vă vadă instructorul și ați rămas singuri în tabără, după ce ceilalți plecaseră pe munte. Sau, în altă zi, v-ați detașat de grup, și ați apărut în stațiune abia seara, târziu... Cât a trecut de atunci? Paisprezece ani? Te-ai fâstâcit puțin. Să știi, de mine să nu te rușinezi. Sunt un om care înțelege năzbâtiile astea ale tinereții. Domnișoara Magda, în vara aceea a fost, s-ar zice, fericită; s-a lăsat repede prinsă, ai vrăjit-o nu știu cum. Îi recitai versuri, doamne, cine mai crede azi în versuri!... Domnișoara Magda, vezi dumneata, este prea bună; ăsta ar fi defectul ei cel mai mare, slăbiciunea ei. O știu de când era mică, și i-am spus-o. Poate i-ai spus-o și dumneata. Adică ea are nu numai bunătate, dar și o tendință de a idealiza, o generozitate prost înțeleasă, naivitate dacă vrei, o vocație de a-i crede pe toți buni, o grabă de a acorda credit inșilor care-și dau aere, și care au o gravitate și o răceală derutantă; nu te supăra, aceste vorbe nu te privesc pe dumneata,

fii fără grijă. Eu vorbesc așa, la general. Adică am cunoscut multe în viața mea, sunt bătrân. Câți ani îmi dai?

Mult noroi. Mă așteptam, nu mi-am făcut iluzii să găsesc străzi curate și bine gudronate. Oraș vechi, în acest nord de țară cu toamne grăbite. Noroi pe încălțăminte. Ziua asta cu burniță strică totul. Și sacșa asta, și omul care merge așa de repede.

— Domnișoara Magda mi-a citit câteva din scrisorile tale. Cred că nu-ți spun o noutate, cunoști bine firea ei foarte deschisă, fără secrete față de nimeni. Tu vei spune că este indiscretă, treaba ta, dar eu o consider o fire deschisă, adică un om care este bucuros și își caută un tovarăș la bucuria lui, și apoi încă un tovarăș, și nu mai are nici un gând ascuns, nimic pentru sine. Își difuzează intimitățile vrând poate să le amplifice, să le întrească într-un fel. E un fel de a se purta, nu al omului slab, dar al celui care are bucurii puține și vrea să le împlinească, să le sporească puțin, comentându-le altora, savurând ecoul micii lor istorii. Rupe din sine detalii indiscrete, și interpretează amplu lucruri mici, scoate intenții din gesturi abia schițate. Pentru că o dramă mare i se refuză, și pentru că o dramă mare a ocultat-o, ea înnațește niște mărunțișuri, le colorează strident, le sporește cu o căldură pe care o are din prisosință. Și iată, totul în gura ei devine o frumoasă poveste, pentru că are nevoie de aceste povești frumoase. Mai ții minte dedicația pe care i-ai scris-o pe o carte de versuri, de ziua ei, acum opt ani, nu? Poate pentru tine a fost întâmplătoare, dar pentru

ea a fost o promisiune solemnă și categorică, a fost mai mult ca o logodnă, și când a venit să mi-o arate și mie, purta rochia ei cea mai bună. Nu se poate să nu știi ce înseamnă asta, tu care ai citit atâtea cărți, că domnișoara Magda spunea că ai lecturi serioase, și că ai o bibliotecă mare etc. Nu se poate să nu înțelegi. Dacă pentru tine totul era simplu, pentru ea aceste lucruri aveau o importanță deosebită. Adică la tine n-a însemnat nimic seara aceea (sunt cinci ani, cred) când v-ați întâlnit în holul sanatoriului, la Monteoru. Te-ai dus acolo poate formalizându-te, poate înduioșat sau impresionat de intervenția chirurgicală destul de grea pe care a avut-o atunci. Dar ea a făcut din sosirea ta un eveniment și a spus la toată lumea că ai venit s-o revezi, s-o regăsești, și că ai decis să divorțezi și, în fine, să-i faci o dreptate veche, s-o iei de nevastă. Vestea a trecut din salonul ei în alte saloane, și toată stațiunea a sărbătorit-o în seara aceea, a fost un fel de jubileu, la club. Adică lumea a luat vestea de bună și a fost de partea fetei, știi, cei necăjiți își iau apărarea, există o solidaritate serioasă între oamenii dintr-un sanatoriu, așa cum există solidaritate, oricând, între toți oamenii de aceeași condiție. La club, în seara aceea, ea a fost tratată ca o mireasă, ca și cum mâine ar fi fost nunta; i s-au dat sfaturi, o femeie bătrână i-a vorbit despre copii, o alta despre cum să umbli cu soacra. I s-au făcut urări, i s-au adus felicitări, o! ce joc frumos, și tu ai certat-o pentru asta, ai condamnat asta și ai numit-o indiscreție oribilă și spectacol. Nu ai vrut să vezi că femeia avea dreptul să-și ofere măcar un

moment satisfacția unei nunți, după ce adevărata nuntă i-ai refuzat-o; și i-ai refuzat-o într-un mod destul de confuz, ca să nu folosesc alt cuvânt... Să nu crezi că vreau numaidecât să te acuz sau să-ți fac morală, știu, ai avut motivele tale, dar asta e situația, în ciuda tuturor motivelor. Că în seara aceea a făcut spectacol, fără discuție că ai dreptate. Știu părerile tale despre discreție, ești un domn, nu-ți plac zgomotul, vâlva, vrei ca toate mizeriile să se petreacă în liniște. Sunt de acord cu tine. Ți plac cei care se închid în ei și suferă în tăcere. Foarte frumos, ești un domn. Adică, dacă bați pe cineva, acela să nu răcnească, pentru că produce un spectacol urât dacă răcnește, dar să sufere în tăcere. Nu e cazul tău, doamne ferește, tu nu ai bătut pe nimeni, repet, ești un domn; eu dădeam doar o pildă, așa, la general; am văzut multe în viață, sunt bătrân. Hai spune, câți ani îmi dai?

Strada asta e lungă, mai lungă decât îmi închipuiam. Mă uit într-o parte și-n alta: un orașel simpatic, cu aer familiar, în acest nord de țară cu toamne grăbite. De mult plănuiam să vin aici, și odată, acum trei ani, eram decis; dar nu s-a putut, a intervenit o plecare în străinătate.

— Sau poate vrei să spui că nu ești tu acela despre care vorbesc, și te iau drept altcineva? Să mă ierți dacă greșesc, tot ce se poate, deși, în ciuda discreției dumitale și al aerului misterios pe care-l afișezi, cred că nu m-am înșelat. Domnișoara Magda mi-a vorbit despre fizionomia dumitale. Acum să nu crezi că m-am condus prea mult după portretul

făcut de ea. Dânsa te-a idealizat, adică te vedea un ins perfect. Eu i-am spus că se înșală și că înșii perfecti sunt niște calamități, adică eu concep că numai o mașină este perfectă, știi, o mașină bine unsă; m-am și certat cu ea în acest punct, a fost supărată pe mine, a spus că te denigrez, nu admitea să se rostească un cuvânt rău despre tine. Deci, după descrierile ei, puteam să mă înșel mult și bine, și să te cred un om înalt, robust, cu niște trăsături cu totul deosebite, și frumos ca în poveste; adică nu spun că ea s-a înșelat complet, dar a idealizat puțin, nu-i așa? Și te lauda că ești instruit, și nu-ți mai zic ce talente pune pe seama ta. În sfârșit, după aceste date nu te puteam reconstitui, dar știi de ce am mers la sigur? Semnul de la ureche, uite! Semnul de la urechea dreaptă. Când vei sta de vorbă cu oricine aici, și îți va vedea urechea, va ști imediat cine ești. Ea ne-a vorbit despre acest semn; vedea în el o distincție... Ce părere ai?

Cotim acum pe o străduță. Citesc pe tăblița indicatoare: *Str. Râpei*. O stradă mărginașă, cu aspect rustic. Parcă e o uliță de sat, cu case simple, din lemn, și grădini în jurul lor. Nu ne mai ferim de noroi, pentru că nici nu are rost, nici nu ai unde.

— Nu-ți place să ți le spun pe toate astea? Nu-ți place să afli că ea te-a descris cu particularitățile tale intime, să zic așa. Domnișoara Magda ne-a stârnit la mulți curiozitatea, am fi vrut să te vedem măcar o dată. Aici lumea este indiscretă, iscoditoare. Știu, ești un rațional. Ești și un om reținut. Nu-ți plac comediile astea, nici scandalurile, și ai fost

mâhnit, și prost impresionat, și ai condamnat-o pe domnișoara Magda pentru întâlnirea aceea dintre ea și nevastă-ta. Atunci când ea a avut neeleganța să intre în casa ta. Oho, ce istorie! Adică a fost o ceartă între femei și nimic mai mult. Tu pretinzi ca totul să se petreacă în liniște, și să se lucreze cu mânuși; lozinca nobleței, foarte bine. Dar de ce nu admiti că în cearta aceea, terminată cu o scărmanare voioasă, s-au spus și adevăruri, mari adevăruri? De ce nu admiti? De ce dezaprobi? S-au rostit cuvinte vulgare pentru urechile tale subțiri, dar știi, uneori adevărul explodează mai ales sub forma asta naturalistă. Adică ele s-au bătut, s-au scărmanat, dar ai dedus, ai aflat atunci și tu ceva: că ești un perfid, pentru că ai continuat o legătură care se cădea s-o întrerupi imediat, din moment ce te-ai însurat. Ai aflat că ești un ingrat că, după atâția ani de la căsătoria ta, încă mai întrețineai niște speranțe, încă mai alimentai acel confuz, și făceai dragoste cu amândouă... Și ele se insultau, iar tu pledezi pentru eleganță; și n-ai înțeles că scărmanătura lor era o formă elegantă de a te judeca pe tine (care erai răspunzător de totul, care ai provocat totul); spun formă elegantă, pentru că amândouă nici nu s-au atins de tine, ba încă te apărau și te considerau una victima celeilalte, ce vrei mai delicat decât asta? Și vecinii care au intervenit au spus că amândouă sunt niște cațe, iar tu ești un domn, vezi, aveai de partea ta opinia publică a blocului H nr. 24, vrei o rezolvare mai elegantă a scenei? Adică au zis despre tine că ești un om bun, prea calm, că, în locul tău, le-ar

bate pe amândouă, și altele. Ce vrei mai mult?

Citesc încă o dată pe plăcuță numele zgrunțuros al străzii. Mi se pare că la capătul ei orașul se termină. Nu mai văd nici o altă ramificație. O casă mică își arată ferestrele aprinse: lumina lor slabă ajunge greu la noi prin burnița cețoasă. Și strada noastră? Nu cumva omul s-a înșelat? Luat cu vorba, el însuși a uitat unde trebuia să ajungă. Ar fi bine să intervin.

— Îndată ajungem, spuse el văzând că mă preocupă numele străzii. Acum, pentru că nu mai avem mult și ajungem, vreau să-ți zic că-mi pare rău că am înșirat atâtea. Te rog să-mi scuzi vorbăria, îmi dau seama că am fost cum nu se cuvine. Mai ales că tu trebuie să fii tare trist, nu-i așa? O moarte e un lucru trist. Cred și eu, ai ținut totuși la soția ta. Trebuie să fii foarte trist, și de aceea poate ești tăcut. Accidentul acela a fost atât de...cum să spun, absurd, urât... A fost ceva nesăbuit din partea ei să-și pună capăt zilelor. Eu nu sunt chiar bine informat, adică lumea a vorbit și eu știu din auzite. A fost destulă vâlvă, și îți închipui că până la noi n-au ajuns faptele întregi, s-au mai deformat. Unii povesteau așa, ca de o întâmplare, adică nici nu știau toți că e vorba despre soția ta. Totuși, eu cred că ea s-a pripit. Se poate că avea motivele ei, și încă motive serioase. Fără îndoială că domnișoara Magda nu este motivul esențial, chiar dacă și fata o crede, chiar dacă și tu ai lăsat să se înțeleagă vag aceasta. Dar de la înfruntarea dintre ele două trecuse un an; și eu aș zice că acea veche confruntare a fost mai mult o clarificare a situației, a făcut bine într-un fel,

le-a eliberat pe amândouă, și nu a agravat nimic. Dacă domnișoara Magda avea vreo vină, fără îndoială că treaba se petrecea acum un an de zile, în momentul de criză; dar de atunci a trecut vreme, un an e totuși un timp lung, vezi, trebuie să mai fie ceva la mijloc, deși, îți repet, nu mă interesează în mod direct și nu intru în detalii. Îmi pare rău că totuși n-ai scos-o categoric pe domnișoara Magda din cauză, și chiar vizita pe care o faci acum se pare că o acuză sau sugerează o acuzație. Știi bine că pe lângă Magda mai există și altele, și Magda e în ultimă instanță ceva foarte secundar. Adică istoria nevestei tale e mai complicată, există o sumă de cauze, și femeia a ajuns la disperare. Poate au contribuit puțin la acest sfârșit și ultimele tale seri la Arcașul, sau distinsa doamnă pe care se pare că o vizitai uneori, sau boala soției tale pe care ea o credea incurabilă, în fine, se vorbesc multe, unele sunt scorniri, mari scorniri. A avut ea motivele ei, sunt sigur. Dar ți-am spus, nu intru în detalii, vreau să-ți respect durerea. Oricum, văd că porți dolii, frumos din partea ta, ești un om simțitor.

Constat cu neliniște că orașul chiar se termină. Depășim acum ultima casă, luminată slab. Începe un câmp gol și seara cade, și el îmi arată cu mâna un drumușor de țară: "Pe aici". Ce se întâmplă oare? S-a rătăcit sau vrea să-și bată joc de mine? Uite, mai zăresc două case, dar nici urmă de strada căutată. Se află undeva afară din oraș? N-ar fi cazul să-l întreb ce înseamnă asta? Îmi pare rău că nu am oprit și alți oameni să-i consult, să aud și alte păreri,

și m-am încrezut în primul. Trebuie să intervin.

— Uitam să te întreb totuși, continuă el, ce urmărești acum? Ce vrei de la oameni? Ești sigur că domnul Achim va fi bucuros să te vadă? După criza nervoasă a domnișoarei Magda, bătrânul e zdruncinat și neom. Îți închipui, a avut două fete, una s-a dus după un ceferist, ăla a lăsat-o cu un copil mic; astălală are o afecțiune neuropsihică, și doctorii nu se prea arată optimiști; și acum vii tu... E foarte frumos din partea ta că ți-ai amintit, și vrei să faci ceva, ești un om cu inimă, ți-am spus; dar mai gândește-te totuși dacă e cazul să intri în această casă, după cele întâmplare; dacă mai e cazul să dai ochii cu domnul Achim. El a spus că ar fi în stare să te ucidă imediat ce te-ar întâlni. Să nu crezi că vreau să te înspăimânt, sunt sigur că a fost o vorbă aruncată acolo, la întâmplare, la un moment de furie și de mâhnire, trebuie să-l înțelegi, a suferit mult. Dar n-ar fi în stare să te ucidă, îl cunosc eu. E drept, și-a pregătit el un cuțit bine ascuțit; îl ține la îndemână tot timpul, nu se desparte de el nici noaptea. Dar îl cunosc, e un sentimental, nu e în stare să facă moarte de om. Ar ajunge cel mult să te rănească, dar de îndată ce ar vedea sânge, ar fi foarte impresionat și n-ar merge mai departe. Și apoi cuțitul ăla cu care umblă în ultima vreme asupra sa poate nici nu este pregătit pentru tine, în fond oricine are voie să aibă un cuțit. N-am vrut să te intimidez cu asta, dar cred că e mai bine să nu dai ochii cu el. La urma urmei nici n-ai ce să-i spui. Că îți pare rău, că ai ținut totuși la ea, că ai gânduri serioase, și când ea își va

reveni, dacă își va reveni, vei repara totul. Dar nu-i nevoie să te scuzi, sau să te explici, să știi. Nimeni nu te acuză aici de indiferență, toți sunt convinși că ești un domn corect, ți-am mai spus; domnișoara Magda a încetățenit prea tare ideea despre distincția ta ca vreunul să aibă o altă părere, n-ai nici o grijă, justificările tale ar fi de prisos. Toți au o părere excepțională despre tine, te rog să mă crezi, apariția ta nu ar face decât să dezmință într-un fel asta; adică părerea formată depășește mult ceea ce tu oferi la prima vedere: o spun în avantajul tău.

Dar unde am ajuns?! Și de ce a lăsat drumul și mă conduce pe cărarea asta? Cum am putut să mă încred în acest om? Cum am putut să mă las condus de el? Iată, orașul a rămas în urmă. Oare e posibil ca strada căutată să se afle pe undeva pe aici, izolată de orașel? Dar e absurd! În sălbăticia asta! Și în loc să intervin, să-l iau la rost, eu mă las condus în continuare de el. Cum am putut oare să las să se întâmple asta? Uite, în fața noastră e o prăpastie! Se deschide neagră și rea în fața mea. Dar e groaznic! Mă opresc în loc și mă uit încruntat la el. Ce vrea la urma urmei?

— Am ajuns, spune el. Nu e greu să înțelegi. Este foarte simplu să faci asta, și cred că nu vei pierde ocazia. Dealtfel, mi se pare că pentru asta ai venit, ți-a vorbit și ea despre prăpastia pe care o ai în față, ți-a descris-o într-o scrisoare, nu-i așa? Sau ai știut că pe aici râul nostru face niște coturi, niște vârtejuri repezi, niște bulboane, și vei putea să termini mai bine totul. Nu-mi cere să-ți dau o